

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาการกำหนดเรื่องพิจารณาว่าชาวการเกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน คือ ลักษณะการเสนอข่าวการเกษตรโดยทั่วไปของโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ นโยบายในการกำหนดเรื่องพิจารณาว่าชาวการเกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ และ การทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะการเสนอข่าวการเกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์

สามารถสรุปเปรียบเทียบลักษณะการเสนอข่าวการเกษตรของสื่อทั้ง 2 ชนิดได้ดังนี้

โทรทัศน์	หนังสือพิมพ์
----------	--------------

1. เสนอข่าวการเพาะปลูกมากที่สุดทั้งจำนวนข่าว และเวลานำเสนอ	1. เสนอข่าวการเพาะปลูกมากที่สุดทั้งจำนวนข่าวและเนื้อที่นำเสนอ
2. เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนามากที่สุดสำหรับชาวเพาะปลูก	2. เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการตลาดและราคาผลผลิตมากที่สุดสำหรับชาวเพาะปลูก

โทรทัศน์	หนังสือพิมพ์
3. เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนามากที่สุดสำหรับชาว ปาไม	3. เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่า มากที่สุดสำหรับชาวปาไม
4. เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนามากที่สุดสำหรับชาว ประมง	4. เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนามากที่สุดสำหรับชาว ประมง
5. เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนามากที่สุดสำหรับชาว ปศุสัตว์	5. เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนามากที่สุดสำหรับชาว ปศุสัตว์
6. บุคคลที่ปรากฏในข่าวการ เกษตรมากที่สุดคือ ข้าราชการประจำระดับผู้บริหาร	6. บุคคลที่ปรากฏในข่าวการ เกษตรมากที่สุด คือข้าราชการประจำระดับผู้บริหาร

2. นโยบายการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการ เกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์

2.1 นโยบายการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการ เกษตรของโทรทัศน์

โทรทัศน์ทั้ง 2 สถานีถือว่าข่าวการ เกษตรเป็นข่าวที่สำคัญ ซึ่งจะเน้นการ เสนอข่าวเกี่ยวกับการเพาะปลูกมากกว่าข่าวประเภทอื่น เน้นสาระที่เป็นวิชาการและความรู้ซึ่ง เป็นประโยชน์กับเกษตรกร นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้หน่วยงานราชการผลิตข่าวส่งให้สถานี เผยแพร่ด้วย

2.2 นโยบายการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับ ไม่ถือว่าข่าวการเกษตรเป็นข่าวสำคัญ ขณะเดียวกันหากจะเสนอข่าวการเกษตรก็ได้เน้นข่าวประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นพิเศษ แต่จะพิจารณาจากความเด่น ความน่าสนใจของข่าว และบุคคลในข่าว รวมทั้งข่าวนั้นจะต้องเป็นข่าวที่ให้ประโยชน์กับเกษตรกรส่วนมาก เช่น การค้นพบพืชพันธุ์ใหม่ หรือวิธีการกำจัดศัตรูพืชที่ได้ผล เป็นต้น สำหรับข่าวแจก ที่หน่วยงานราชการต่าง ๆ ส่งมาให้ นั้นจะไม่ให้ความสำคัญ

3. การทดสอบสมมติฐาน

3.1 จากการเปรียบเทียบนโยบายการคัดเลือกข่าวและการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ พบว่านโยบายการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรระหว่างสื่อทั้ง 2 ชนิด แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า "นโยบายการคัดเลือกข่าวและการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน"

3.2 จากการเปรียบเทียบจำนวนข่าวการเกษตรตามประเภทข่าว ลักษณะเนื้อหา และบุคคลในข่าวที่โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์นำเสนอ เพื่อตรวจสอบความสนใจของสื่อทั้ง 2 ชนิด ปรากฏผลดังนี้

- ลักษณะเนื้อหาการนำเสนอของข่าวเพาะปลูกแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ลักษณะเนื้อหาการนำเสนอของข่าวป่าไม้ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- การนำเสนอบุคคลในข่าวระดับต่าง ๆ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ที่ว่า "ระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน" เฉพาะลักษณะเนื้อหาของข่าวเพาะปลูก ลักษณะเนื้อหาของข่าวป่าไม้ และการนำเสนอบุคคลในข่าว แต่ปฏิเสธสมมติฐานข้อนี้ในด้านของ ประเภทข่าวที่นำเสนอ ลักษณะเนื้อหาของข่าวประมง และ ลักษณะเนื้อหาของข่าวปศุสัตว์

3.3 จากการวิเคราะห์ภาพพจน์ของข่าวการเกษตรที่โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์นำเสนอ พบว่า ข่าวการเกษตรที่สื่อทั้ง 2 ชนิดนำเสนอมีทิศทางของภาพพจน์เป็นบวก และเมื่อทดสอบความแตกต่างของจำนวนสาระที่แสดงภาพพจน์ในทิศทางบวกของทั้ง 2 สื่อแล้วปรากฏว่าภาพพจน์ของการเกษตรที่โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์นำเสนอไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า "ภาพพจน์ของการเกษตรที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์แตกต่างจากภาพพจน์ของการเกษตรที่ปรากฏในข่าวหนังสือพิมพ์"

3.4 จากการวิเคราะห์จำนวนข่าวประเภทต่าง ๆ ที่โทรทัศน์นำเสนอพบว่าข่าวเพาะปลูกมีการนำเสนอมากที่สุดซึ่งตรงกับนโยบายของโทรทัศน์ซึ่งเน้นการเสนอข่าวเพาะปลูก และเมื่อวิเคราะห์สาระในข่าวเพาะปลูกที่นำเสนอนั้น ปรากฏว่าสาระที่โทรทัศน์เสนอมากที่สุดคือสาระที่ให้ประโยชน์กับผู้ประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งตรงกับนโยบายของโทรทัศน์อีกประการหนึ่งที่เน้นสาระในการให้ความรู้และประโยชน์กับเกษตรกร

สำหรับผลการทดสอบเปรียบเทียบระหว่างจำนวนสาระที่มีทิศทางเป็นบวกกับจำนวนเนื้อหาที่โทรทัศน์นำเสนอทั้งหมดเพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างภาพพจน์กับระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของโทรทัศน์พบว่า จำนวนสาระที่มีทิศทางเป็นบวกมีความสัมพันธ์กับจำนวนเนื้อหาที่โทรทัศน์นำเสนอ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์และทดสอบดังกล่าวสนับสนุนสมมุติฐานที่ว่า "ภาพพจน์ของการเกษตรที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์สัมพันธ์กับนโยบายและระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของโทรทัศน์"

3.5 จากการวิเคราะห์จำนวนข่าวประเภทต่าง ๆ ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอพบว่าข่าวเพาะปลูกมีการนำเสนอมากที่สุด และลักษณะเนื้อหาของข่าวเพาะปลูกที่หนังสือพิมพ์นำเสนอมากที่สุดคือ ลักษณะเนื้อหาเกี่ยวกับการตลาดและราคาผลผลิต ซึ่งตรงกับนโยบายของหนังสือพิมพ์ที่จัดให้ข่าวการเกษตรอยู่ในประเภทข่าวเศรษฐกิจ และเมื่อวิเคราะห์ทิศทางของภาพพจน์ของข่าวการเพาะปลูก พบว่ามีทิศทางเป็นบวก และสาระในข่าวเพาะปลูกที่มีทิศทางเป็นบวกนั้นหนังสือพิมพ์เสนอสาระที่ให้ประโยชน์กับผู้ประกอบอาชีพการเกษตรมากที่สุด ซึ่งตรงกับนโยบายของหนังสือพิมพ์ที่พิจารณาเสนอข่าวการเกษตรที่มีผลสะท้อนไปถึงเกษตรกรส่วนใหญ่

สำหรับการทดสอบเปรียบเทียบจำนวนสาระที่มีทิศทางเป็นบวกกับจำนวนเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์เสนอทั้งหมด พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 แสดงว่าภาพพจน์การเกษตรที่หนังสือพิมพ์นำเสนอไม่สัมพันธ์กับระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของหนังสือพิมพ์

ผลการวิเคราะห์และทดสอบดังกล่าวสนับสนุนสมมุติฐานในส่วนที่ว่า "ภาพพจน์ของการเกษตรที่ปรากฏในข่าวหนังสือพิมพ์สัมพันธ์กับนโยบายการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของหนังสือพิมพ์" แต่ปฏิเสธสมมุติฐานในส่วนที่ว่า "ภาพพจน์การเกษตรที่ปรากฏในข่าวหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของหนังสือพิมพ์"

อภิปรายผล

1. ลักษณะการเสนอข่าวการเกษตร

ผลการวิจัยในส่วนของลักษณะการเสนอข่าวการเกษตรโดยทั่วไปของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ทำให้ทราบว่าข่าวการเกษตรที่สื่อมวลชนทั้ง 2 ชนิดเสนอมากที่สุดคือข่าวการเพาะปลูก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสาขาการผลิตพืช เป็นสาขาที่ใหญ่ที่สุดในภาคการเกษตรทั้งหมด และเป็นสาขาที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ หลายสาขา เช่นภาคอุตสาหกรรม การบริการ การค้า ขณะเดียวกันสาขาการผลิตพืชก็ต้องอาศัยภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ร่วมกันไปด้วย เช่น ต้องใช้เครื่องมือทุ่นแรง ระบบชลประทาน บัญเคมี ยาปราบศัตรูพืช และปัจจัยการเพาะปลูกต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้เรื่องราว หรือข่าวที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพืช หรือการเพาะปลูกจึงมีมากกว่าการเกษตรในสาขาอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะเนื้อหาของข่าวที่โทรทัศน์เสนอมากที่สุดคือ ข่าวเกี่ยวกับกิจกรรม หรือโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนา สาเหตุที่เป็นเช่นนี้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินงาน และนโยบายของโทรทัศน์ทั้ง 2 สถานี กล่าวคือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 เป็นรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในความควบคุมของรัฐบาล จำเป็นที่จะต้องเสนอข่าวหรือเรื่องราวของหน่วยงานราชการที่เป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของรัฐบาล ขณะเดียวกันสถานีโทรทัศน์สีทองทศพรช่อง 7 แม้จะดำเนินงานโดยบริษัทเอกชนแต่ในทางปฏิบัติแล้ว ก็ยังมีกองทัพบกควบคุมนโยบายในการเสนอข่าวอยู่ ดังคำให้สัมภาษณ์ของ พนม บุญสวัสดิ์ หัวหน้าบรรณาธิการข่าวของสถานีฯ ที่กล่าวว่า "โดยรวม ๆ แล้วเราคล้ายกับช่อง 5 หมายถึงว่ากองทัพบกจะมอบหมายนโยบายให้ ที.วี. ทั้ง 2 ช่อง ประชาสัมพันธ์ให้แก่หน่วยงานราชการ รัฐบาล และกองทัพบก" ด้วยเหตุนี้ข่าวที่เป็นกิจกรรม หรือโครงการของหน่วยราชการต่าง ๆ จึง

ได้รับการนำเสนอมากกว่าเนื้อหาในลักษณะอื่น ๆ

สำหรับลักษณะเนื้อหาของข่าวการเกษตรประเภทต่าง ๆ ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอจะแตกต่างกันออกไป คือ ลักษณะเนื้อหาของข่าวเพาะปลูกที่หนังสือพิมพ์นำเสนอมากที่สุดคือ เนื้อหาเกี่ยวกับการตลาดและราคาผลผลิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์มีหน้าข่าวเศรษฐกิจประจำ โดยเฉพาะ กล่าวคือ ไทยรัฐ มีหน้าข่าวเศรษฐกิจประจำในหน้า 9 และหนังสือพิมพ์สยามรัฐ มีหน้าข่าวเศรษฐกิจประจำในหน้า 6,7 ด้วยเหตุที่การเกษตรสาขาการผลิตพืชเป็นสาขาที่ใหญ่มาก และเชื่อมโยงกับระบบอื่น ๆ อย่างกว้างขวางดังกล่าวนั้นแล้ว ข่าวเศรษฐกิจทางด้านการตลาด และการค้าจึงไม่อาจจะหลีกเลี่ยงสินค้าเกษตรไปได้ โดยเฉพาะ ผลผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ข้าว อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง กาแฟ ปาล์มน้ำมัน ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นพืชที่เกี่ยวข้องกับตลาดทั้งในและต่างประเทศ

ส่วนลักษณะเนื้อหาของข่าวป่าไม้ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอมากที่สุดคือ เนื้อหาเกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่า เพราะการตัดไม้ทำลายป่าเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลในขณะนั้น (253๑) พยายามแก้ไข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์คือ พลเอกหาญ สินานนท์(253๑) ให้ความสนใจเป็นพิเศษ ดังที่ สำเร็จ คำพะอู หัวหน้ากองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ กล่าวว่า "รัฐมนตรีหาญท่านให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก จนมีบางคนพูดกันว่า ท่านเป็นรัฐมนตรีกระทรวงป่าไม้..." ลักษณะเช่นนี้เท่ากับว่า เรื่องของป่าไม้ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับนักการเมือง และกลายเป็นเรื่องการเมืองเพราะตัวบุคคล ซึ่งหนังสือพิมพ์ให้ความสนใจกับนักการเมืองเป็นพิเศษอยู่แล้ว

จากการศึกษาลักษณะทั่วไปของการเสนอข่าวการเกษตรของหนังสือพิมพ์ยังพบด้วยว่า ลักษณะเนื้อหาเกี่ยวกับประมง และปศุสัตว์ ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอมากที่สุดคือ เนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรม หรือโครงการส่งเสริมและพัฒนา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเกษตรทั้ง 2 สาขากำลังอยู่ระหว่างการขยายตัว และการพัฒนาทางด้านวิชาการ เช่นการประมงกำลังมีการพัฒนาทางด้าน การเพาะเลี้ยง และทางด้านปศุสัตว์กำลังพัฒนาทางด้าน การปรับปรุงพันธุ์ เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่าบุคคลที่ปรากฏในข่าวการเกษตรที่โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์นำเสนอมากที่สุดคือ บุคคลซึ่งเป็นข้าราชการประจำระดับผู้บริหาร นับตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการกองขึ้นไป จนถึง ปลัดกระทรวง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาที่สื่อมวลชนทั้ง 2 ชนิดนำเสนอมากที่สุด คือ กิจกรรม หรือโครงการส่งเสริมและพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นบุคคลผู้ให้ข่าว หรือเป็นแหล่งข่าว จึงเป็นข้าราชการระดับผู้บริหารซึ่งมีอำนาจที่จะให้สัมภาษณ์ หรือแถลง

ผลงาน หรือการดำเนินงานที่ตนเองรับผิดชอบแก่สื่อมวลชนได้ ส่วนผู้ที่ไม่มีอำนาจในการให้สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวแก่สื่อมวลชนได้ แต่เป็นผู้ที่ทราบข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดี ก็จะออกมาในลักษณะของ "แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผย" ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก

นโยบายการเสนอข่าวการเกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงสารของโทรทัศน์พบว่า โทรทัศน์ให้ความสำคัญกับข่าวการเกษตรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะข่าวเกี่ยวกับการเพาะปลูก ทั้งนี้หากจะเชื่อมโยงถึงนโยบายของรัฐบาลก็จะพบว่า รัฐบาลให้ความสำคัญกับสาขาการผลิตพืชมาก เพราะสินค้าออกส่วนใหญ่ของไทยคือสินค้าที่เป็นผลผลิตพืชต่าง ๆ และผู้ที่ผลิตพืชเหล่านี้คือประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ หากรัฐบาลปล่อยให้สินค้าการเกษตรมีปัญหาเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศก็จะมีปัญหาตามไปด้วย ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจะได้รับความเดือดร้อน ซึ่งหมายถึงเสถียรภาพของรัฐบาลด้วย เพราะข้อบกพร่องเหล่านี้้อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้พรรคฝ่ายค้านนำมาโจมตีการปฏิบัติงานของรัฐบาลได้ ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องให้ความสำคัญกับการเกษตรในสาขาการเพาะปลูกเป็นอย่างมาก และเมื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่อยู่ในความควบคุมของรัฐ รัฐบาลย่อมจะต้องใช้โทรทัศน์ให้เป็นประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของรัฐ หรือให้การศึกษาแก่เกษตรกรในการที่จะพัฒนาอาชีพของตนให้ก้าวหน้าขึ้น ซึ่งหมายถึงผลผลิตทางด้านการเกษตรจะมีปริมาณและคุณภาพดีขึ้นด้วย

จากผลการศึกษาในข้อนี้พิจารณาได้ว่า แม้ผู้ทรงสารของสถานีโทรทัศน์จะยืนยันว่ามีอิสระในการคัดเลือกข่าว แต่ในทางปฏิบัติแล้วก็ต้องอยู่ในกรอบนโยบายของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ซึ่งยืนยันผลการศึกษาของ ปราโมช รัฐวิจิตร (2525: 41) ที่พบว่า ลักษณะของการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวของโทรทัศน์ในประเทศไทยไม่ปรากฏในแบบจำลองของแนวทางการศึกษาการกำหนดเรื่องพิจารณาของ แมคคอมส์ นอกจากนี้โทรทัศน์ในประเทศไทยยังถูกกำหนดด้วยระเบียบคำสั่ง และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างเป็นทางการอีกด้วย

ส่วนนโยบายการเสนอข่าวการเกษตรของหนังสือพิมพ์นั้นพบว่ามีอิสระมากกว่าโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์มีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธไม่เผยแพร่ข่าวของหน่วยงานได้ หรือต้องการจะโจมตีบุคคลใดในรัฐบาลก็สามารถทำได้ ในขณะที่โทรทัศน์ไม่สามารถทำได้

ระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตร

ระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของหนังสือพิมพ์ และ โทรทัศน์แตกต่างกันเฉพาะในบางเรื่อง คือ แตกต่างเฉพาะระดับความสนใจในการเสนอเนื้อหา ข่าวเพาะปลูก ข่าวป่าไม้ และเสนอบุคคลในข่าว ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์ถูกควบคุมนโยบายในการเสนอข่าวมากกว่าหนังสือพิมพ์ตั้งได้กล่าวมาแล้ว จึงมักจะเสนอเรื่องราว หรือสาระของข่าว ในเชิงความขัดแย้งไม่ได้มากนัก ในขณะที่หนังสือพิมพ์สามารถทำได้อย่างค่อนข้างจะเสรี ประกอบกับข่าวเพาะปลูก และข่าวป่าไม้เป็นข่าวที่มีเรื่องของความขัดแย้งค่อนข้างสูง เช่น เรื่องของการตลาดผลผลิต หรือการตัดไม้ทำลายป่า เป็นต้น หรือเกี่ยวกับบุคคลในข่าวก็เป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างบุคคลค่อนข้างสูงเช่นกัน สำหรับระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของสื่อทั้ง 2 ชนิดที่ไม่แตกต่างกันนั้น เป็นระดับความสนใจเกี่ยวกับประเภทข่าวที่นำเสนอ ระดับความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาข่าวประมง และข่าวปศุสัตว์ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากทั้ง โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ให้ความสนใจกับข่าวเพาะปลูกมากเช่นเดียวกัน เพราะการเพาะปลูกเป็นสาขาการเกษตรที่เชื่อมโยงกับระบบต่าง ๆ หลายระบบ และ เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน องค์การ สถาบันต่าง ๆ มากมาย ทำให้จำนวนข่าวเกี่ยวกับการเพาะปลูกที่สื่อทั้ง 2 ชนิดนำเสนอมีจำนวนสูงกว่าข่าวอื่น ๆ เช่นเดียวกัน

สำหรับระดับความสนใจเกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาของข่าวประมงและปศุสัตว์ไม่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจากข่าวทั้ง 2 ประเภทนี้มีปริมาณการนำเสนอที่น้อย ตัวเลขที่นำมาเปรียบเทียบ อาจจะไม่สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างได้ดีพอ

ภาพพจน์ของการเกษตร

จากการศึกษา พบว่า ภาพพจน์ของการเกษตรที่โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์นำเสนอ ไม่แตกต่างกัน คือ เป็นภาพพจน์ที่มีทิศทางเป็นบวกทั้ง 2 สื่อ ทั้งนี้ตั้งข้อสังเกตว่า อาจเนื่องมาจากนโยบายการเสนอข่าวของโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ตรงกันอยู่ประการหนึ่งคือ เสนอเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกร โดยเฉพาะโทรทัศน์เน้นการเสนอเนื้อหาที่ให้ความรู้กับเกษตรกรเป็นหลัก ดังนั้นสาระที่เสนอส่วนมากจึงเป็นสาระที่ให้ประโยชน์กับเกษตรกร สำหรับหนังสือพิมพ์นั้น แม้จะเน้นการเสนอเนื้อหาในลักษณะของการตลาดและราคาผลผลิต แต่ก็ เป็นสาระที่ทำให้เกษตรกรได้ทราบความเคลื่อนไหวทางด้านการตลาดของผลผลิตที่ตนเองผลิต เท่ากับเป็นเรื่องที่ให้ประโยชน์กับเกษตรกร เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้เมื่อทดสอบทิศทางของภาพพจน์จึงพบว่ามีความเป็นบวกเช่นเดียวกันทั้ง 2 สื่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างภาพพจน์ นโยบาย และระดับความสนใจ

จากการศึกษาพบว่า ภาพพจน์การเกษตรที่โทรทัศน์นำเสนอมีความสัมพันธ์กับนโยบาย และระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตร ผลที่ได้นี้ตั้งข้อสังเกตว่า นโยบายการเสนอข่าวการเกษตรของโทรทัศน์เน้นทางด้าน การเพาะปลูก ดังนั้นปริมาณของข่าว การเพาะปลูกที่โทรทัศน์เสนอซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นตัววัดระดับความสนใจของสื่อในการศึกษครั้งนี้ จึงมี ปริมาณสูงกว่าข่าวประเภทอื่น ประกอบกับนโยบายอีกประการหนึ่งของโทรทัศน์คือ จะเสนอสาระ ที่เป็นประโยชน์กับเกษตรกรให้มากที่สุด ทำให้จำนวนสาระที่เป็นประโยชน์กับเกษตรกรซึ่งเป็น สาระที่แสดงภาพพจน์ในทิศทางบวกมีมากกว่าสาระด้านอื่น ๆ จากความสอดคล้องกันดังกล่าว ทำให้ตัวแปรทั้ง 3 คือ ภาพพจน์ นโยบาย และ ระดับความสนใจมีความสัมพันธ์ไปในทิศทาง เดียวกัน

สำหรับภาพพจน์ของการเกษตรที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ มีความสัมพันธ์กับนโยบาย ในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตร แต่ไม่สัมพันธ์กับระดับความสนใจในการกำหนด เรื่องพิจารณาข่าวการเกษตร ที่เป็นเช่นนี้ตั้งข้อสังเกตว่า ภาพพจน์การเกษตรที่หนังสือพิมพ์เสนอ มีทิศทางเป็นบวกตามเหตุผลที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ "ภาพพจน์การเกษตร" แต่เมื่อพิจารณาระดับ ความสนใจซึ่งวัดจากจำนวนเนื้อหาของข่าวที่หนังสือพิมพ์นำเสนอก็พบว่า จำนวนเนื้อหาในลักษณะ ต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์นั้นถ้าเปรียบเทียบเป็นร้อยละของจำนวนเนื้อหาข่าวแต่ละประเภทแล้ว จะพบว่าข่าว ป่าไม้ และข่าวประมง มีสัดส่วนในการนำเสนอเนื้อหาที่ให้สาระในทิศทางลบ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การละเมิดน้ำ ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นต้น จึงทำให้จำนวน เนื้อหา ซึ่งเป็นตัววัดระดับความสนใจมีความขัดแย้งกับภาพพจน์ที่มีทิศทางบวก เมื่อทดสอบความ สัมพันธ์จึงมีค่าที่คำนวณได้จึงน้อยกว่าค่าจากตาราง ซึ่งแสดงว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้อาจใช้เป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ หรือ ใช้ประโยชน์ในการวิจัยครั้งต่อไปได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน องค์กร และสถาบันต่าง ๆ ผ่านสื่อมวลชนไปยังกลุ่มเป้าหมาย หรือประชาชนทั่วไปนั้น ข้อมูล ข่าวสารดังกล่าวอาจจะไม่ได้รับการเผยแพร่ถ้าสาระในข้อมูลข่าวสารนั้นไม่เด่น หรือสำคัญ มากพอตามสายตาของผู้ที่มีอำนาจในการคัดเลือกข่าวสารของสื่อมวลชน ด้วยเหตุนี้การเผยแพร่

ข้อมูลข่าวสารใด ๆ หน่วยงาน องค์กร หรือสถาบัน ควรศึกษาถึงนโยบาย และลักษณะการดำเนินงานของสื่อมวลชนแต่ละชนิดด้วย

2. ควรจะได้มีการศึกษาในลักษณะเช่นนี้กับหัวข้อการกำหนดเรื่องพิจารณาอื่น ๆ เพื่อประเมินภาพพจน์ของหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และใช้ผลการประเมินภาพพจน์นั้นเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานต่อไป และถ้าเป็นไปได้ควรมีการศึกษาให้ครบทุกองค์ประกอบหลักในการสื่อสารคือ แหล่งข่าวสาร สื่อมวลชน และผู้รับสาร โดยอาจใช้การวิเคราะห์เนื้อหาควบคู่ไปกับการสำรวจ เพื่อจะได้ทราบความต้องการของทั้ง 3 องค์ประกอบ อันอาจเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในการใช้สื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปตามความต้องการทั้งของหน่วยงาน สื่อมวลชน และผู้รับสาร

3. หน่วยงาน องค์กร สถาบันต่าง ๆ อาจใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการวางแผนใช้สื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะควรคำนึงถึงนโยบาย และลักษณะการดำเนินงานของสื่อมวลชนทั้ง 2 ชนิดดังได้กล่าวมาแล้ว ขณะเดียวกันอาจใช้วิธีการวิเคราะห์ทิศทางของภาพพจน์ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ทิศทางภาพพจน์ของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานของหน่วยงานต่อไปได้

4. จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ข่าวการเกษตรสาขาปศุสัตว์มีการนำเสนอในรายการข่าวโทรทัศน์ และข่าวหนังสือพิมพ์น้อยมาก ทั้ง ๆ ที่อัตราการเพิ่มของปศุสัตว์ทั่วประเทศสูงขึ้นทุกปี นอกจากนี้กิจกรรมเลี้ยงสัตว์ของไทยยังได้พัฒนาก้าวหน้ามากขึ้นโดยลำดับ และได้มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการเลี้ยงสัตว์จากแบบดั้งเดิมที่มีขนาดเล็ก มาเป็นการเลี้ยงโดยใช้เทคนิคสมัยใหม่ เป็นแบบการค้าที่มีฟาร์มขนาดใหญ่มากขึ้น ดังนั้นการเผยแพร่ข่าวสารทางด้านวิชาการ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ผ่านสื่อมวลชน กระจายไปสู่เกษตรกรน่าจะทำได้ดำเนินการให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้สื่อมวลชนเป็นตัวเร่งการพัฒนากิจการเกษตรในสาขาปศุสัตว์อีกทางหนึ่ง

5. จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ความสนใจข่าวการเกษตรมากกว่าหนังสือพิมพ์ ประกอบกับคุณสมบัติของโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อที่มีภาพ มีเสียง มีการเคลื่อนไหวเหมือนจริง สามารถสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับผู้รับอย่างชัดเจน ดังนั้นหน่วยงานการเกษตรต่าง ๆ จึงน่าจะใช้ประโยชน์จากสื่อชนิดนี้ในการเผยแพร่ข่าวสารให้มากที่สุด ซึ่งสถานีโทรทัศน์เอง ก็เปิดโอกาสให้หน่วยงานผลิตข่าวส่งให้สถานีทำการเผยแพร่อยู่แล้ว โอกาสที่ข่าวสารต่าง ๆ ของหน่วยงานจะได้รับการเผยแพร่จึงมีมากกว่าหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้ได้

หมายความว่าให้หน่วยงานละ เลยกการเผยแพร่ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์เสียเลยทีเดียว แต่ควรจะศึกษาแนวข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับให้ลึกซึ้ง และ เลือกขอความร่วมมือเฉพาะฉบับที่ให้ความสนใจกับข่าว หรือ เรื่องราวที่อยู่ในความรับผิดชอบดำเนินงานของหน่วยงาน

6. จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า หนังสือพิมพ์บางฉบับพอใจที่จะแสวงหาข่าวเอง โดยใช้ข่าวแจกจากหน่วยงานเป็นแนวทางในการแสวงหาข่าว ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานจึงควรใช้โอกาสที่หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่น ๆ มีความสนใจในข่าว หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นทำการเผยแพร่ข่าวสารที่ต้องการ โดยเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ให้พร้อม เพื่อที่จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับข่าวนั้น ๆ แก่หนังสือพิมพ์ได้ทันที เป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับหน่วยงาน และเป็นการสร้างความประทับใจให้กับสื่อมวลชนด้วย

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย